

Ο.Λ.Μ.Ε.

Ερμού & Κορνάρου 2

ΤΗΛ: 210 32 30 073 – 32 21 255

FAX: 210 32 27 382 – 33 11 338

www.olme.gr

e-mail: olme@otenet.gr

Αθήνα, 4/12/07

ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΟΛΜΕ ΣΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ ΤΗΣ Ε.Ε. «Σχολεία για το 21^ο αιώνα»

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ε.Ε (Ευρωπαϊκή Επιτροπή) με βάση τη «Στρατηγική της Λισσαβόνας» έχει ξεκινήσει τη διαβούλευση για τη Σχολική Εκπαίδευση στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ένα από τα θέματα της διαβούλευσης είναι και το: «Σχολεία για το 21^ο αιώνα».

Το κείμενο διαβούλευσης περιλαμβάνει τις κατευθύνσεις της ΕΕ αναφορικά με την εκπαίδευση στις χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα προβλήματα που, κατά τους συντάκτες του κειμένου, αντιμετωπίζει το σημερινό σχολείο. Στο κείμενο περιλαμβάνονται και 8 ερωτήσεις, που συνιστούν τους βασικούς άξονες της προτεινόμενης από την ΕΕ διαβούλευσης και αφορούν βασικά εκπαιδευτικά προβλήματα και τους τρόπους αντιμετώπισής τους. Σ' αυτές τις ερωτήσεις μπορούν να απαντήσουν φορείς ή και μεμονωμένα άτομα (γονείς, μαθητές, δάσκαλοι κλπ).

Σκοπός της διαβούλευσης, όπως αναφέρεται το εισαγωγικό κεφάλαιο, είναι να υπηρετήσει τη στρατηγική της Λισσαβόνας, που αποσκοπεί στο «να καταστήσει την ΕΕ την πιο δυναμική και ανταγωνιστική οικονομία του κόσμου έως το 2010».

Η φιλοσοφία του κειμένου της διαβούλευσης διαπνέεται από τις θέσεις της «Στρατηγικής της Λισσαβόνας». Αποτελεί μια ακόμη προσπάθεια αποδιάρθρωσης και αναδιατύπωσης των εννοιών μάθηση και εκπαίδευση, προβάλλοντας την ανάγκη σχεδιασμού στρατηγικών εκπαίδευσης και κατάρτισης που να ανταποκρίνονται στις προτεραιότητες της αγοράς και της απασχόλησης – απασχολησιμότητας.

Οι εκπαιδευτικές πολιτικές που προτείνονται επιχειρείται να νομιμοποιηθούν κυρίως στη βάση της αποτελεσματικότερης εκμετάλλευσης των ανθρωπίνων πόρων, επιλογή που συγκροτεί το προτεινόμενο μοντέλο ανάπτυξης με στόχο την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής οικονομίας στην παγκόσμια αγορά.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Η Ομοσπονδία μας στο τελευταίο Συνέδριό της (Ιούνιος 2007) προχώρησε σε μια συνολική αποτίμηση των συνθηκών μέσα στις οποίες πραγματοποιείται σήμερα το εκπαιδευτικό έργο.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις αυτές η επίθεση του νεοφιλελευθερισμού στην Ελλάδα, την Ευρώπη και τον κόσμο κλιμακώνεται. Σε παγκόσμιο επίπεδο η ανισότητα, η φτώχεια, η αύξηση της εκμετάλλευσης, οι πολεμικές επεμβάσεις, η οικολογική καταστροφή είναι οι συνέπειες μιας νέας βαρβαρότητας, που επικαθορίζει η κυριαρχία των ΗΠΑ, των υπερεθνικών μονοπωλίων, του ΟΟΣΑ και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Στην Ευρώπη ο ανταγωνισμός αναγορεύεται σε κυρίαρχο στόχο και, για να προωθηθεί, δίνεται βάρος στις διαρθρωτικές πολιτικές (απελευθερώσεις αγορών, ιδιωτικοποιήσεις, πολιτικές αγοράς εργασίας), αφού η δημοσιονομική και η νομισματική πολιτική θεωρούνται «κλειδωμένες». Η στρατηγική της Λισσαβόνας αποτελεί το σύγχρονο εργαλείο αντεργατικών αναδιαρθρώσεων, ώστε να αποδομηθεί ό,τι απέμεινε από το κοινωνικό μοντέλο, το πρότυπο απασχόλησης καθώς και το ρυθμιστικό πλαίσιο προστασίας της

εργασίας, και να διασφαλιστεί φτηνή εργατική δύναμη για το κεφάλαιο. Η επίθεση επεκτείνεται και στα ατομικά δικαιώματα και ελευθερίες.

Πρόσφατα ανακοινώθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή οι γενικές κατευθυντήριες γραμμές της λεγόμενης «ευέλικτης ασφάλειας» (flexicurity). Άμεσο στόχο των ρυθμίσεων αυτών αποτελεί η διεύρυνση των ευέλικτων μορφών εργασίας, που θα συνοδεύονται από ανατροπές στα ασφαλιστικά δικαιώματα με παράλληλη υπόσκαψη των ΣΣΕ και κυρίως των όποιων όρων προστασίας από τις απολύσεις.

Στο πλαίσιο των παραπάνω ευρύτερων πολιτικών προωθούνται και στη χώρα μας νεοφιλελεύθερες διαρθρωτικές αλλαγές. Η κυβέρνηση ιδιωτικοποιεί ζωτικής σημασίας δημόσια αγαθά, ενώ η σκληρή λιτότητα, η καλπάζουσα ακρίβεια, η απορύθμιση των εργασιακών σχέσεων και η ανεργία διευρύνουν τις κοινωνικές ανισότητες. Στο χώρο της εκπαίδευσης και με επίκεντρο κυρίως τα Πανεπιστήμια η πολιτική αυτή εκφράστηκε με την προσπάθεια για την αναθεώρηση του άρθρου 16 του Συντάγματος (ίδρυση ιδιωτικών Πανεπιστημίων) και την επιβολή του νέου «νόμου – πλαισίου» για τα ΑΕΙ-ΑΤΕΙ.

Από το Μάη του 2006 εκδηλώθηκε στην Ελλάδα ένα ισχυρό εκπαιδευτικό κίνημα, που σημάδεψε όχι μόνο τις εκπαιδευτικές, αλλά σε ένα βαθμό και τις πολιτικές εξελίξεις της χώρας. ματαιώνοντας ουσιαστικά την αναθεώρηση του άρθρου 16 του Ελληνικού Συντάγματος και δημιουργήσε επιπλέον προϋποθέσεις ακύρωσης στην πράξη του νέου «νόμου - πλαισίου» για τα ΑΕΙ – ΑΤΕΙ με την πλήρη απονομιμοποίησή του στη συνείδηση του λαού μας.

Είναι πλέον ξεκάθαρο για το συνδικαλιστικό μας κίνημα ότι η υποβάθμιση της δημόσιας εκπαίδευσης σε όλους τους τομείς (χρηματοδότηση, οργάνωση, στελέχωση, περιεχόμενο, λειτουργία, υποδομές) έχει φτάσει σε οριακό σημείο. Οι πολιτικές της συστηματικής απαξίωσης των εκπαιδευτικών και του δημόσιου σχολείου έχουν σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στη μόρφωση της νέας γενιάς σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες. Αυτή την αντιλαϊκή πορεία έχουμε υποχρέωση να αναχαιτίσουμε, δημιουργώντας ταυτόχρονα τους όρους για μια προοδευτική, δημοκρατική εκπαιδευτική μεταρρύθμιση.

Γενικότερα **έχουμε εκφράσει την αντίθεσή μας στην εκπαίδευση της αγοράς και των επιχειρήσεων**, που προκρίνει στη θέση της μόρφωσης και της ολοκληρωμένης γνώσης την εκμάθηση δεξιοτήτων, τη συσσώρευση πληροφοριών και ασπόνδυλες γνώσεις. Τα νέα αναλυτικά προγράμματα και βιβλία καθώς και οι εκπαιδευτικές «καινοτομίες», όπως η ευέλικτη ζώνη ή η ονομαζόμενη διαθεματικότητα, με τον τρόπο που αυτές προωθούνται, είναι διαδικασίες που ευνοούν την κυριαρχία του «σχολείου της αγοράς». Απαιτήσή μας είναι οι εταιρείες και οι χορηγοί να μην εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Οι απαντήσεις της ΟΛΜΕ στις ερωτήσεις της ΕΕ είναι οι εξής:

Ερώτηση 1: «Πώς μπορούν να οργανωθούν τα σχολεία έτσι ώστε να παρέχουν σε όλους τους μαθητές το πλήρες φάσμα των βασικών ικανοτήτων;»

Για την Ομοσπονδία μας το σχολείο από άποψη δομής, αναλυτικών προγραμμάτων, μεθόδων διδασκαλίας, στόχων δεν είναι μία ουδέτερη, διαγνωστική διαδικασία. Συνδέεται με την κοινωνική κατανομή της γνώσης και τον καταμερισμό εργασίας, άρα διαπλέκεται και υπηρετεί, φανερά ή όχι, την οικονομική, πολιτική και πολιτιστική εξουσία, διαμορφώνει με βάση τις κυρίαρχες αξίες κοινωνικούς ρόλους και πρότυπα για τους αυριανούς πολίτες. Το ιδεολογικό και γνωστικό περιεχόμενο και η κατανομητική λειτουργία του σχολείου, ως συστατικού τμήματος του κρατικού εποικοδομήματος, εξαρτώνται από τον πολιτικό συσχετισμό δυνάμεων.

Ωστόσο, ο παρεμβατικός ρόλος των κοινωνικών και συνδικαλιστικών δυνάμεων μπορεί, κάτω από προϋποθέσεις, να επηρεάσει σε προοδευτική κατεύθυνση τους στόχους του σημερινού σχολείου, να αναδείξει τις αντιφάσεις της κυρίαρχης πολιτικής και, κυρίως, να φέρει στο προσκήνιο τις μορφωτικές ανάγκες των μαθητών και μαθητριών.

Σε αυτό το πλαίσιο η ΟΛΜΕ προβάλλει το αίτημα όλα τα παιδιά και οι νέες/νέοι ως την ηλικία των 18 ετών να συμμετέχουν υποχρεωτικά σε 12χρονη γενική, δημόσια και δωρεάν παρεχόμενη εκπαίδευση, της οποίας πρέπει να προηγείται διετής δημόσια και δωρεάν υποχρεωτική προσχολική εκπαίδευση. Στόχος της εκπαίδευσης πρέπει να είναι η διαμόρφωση μιας

ολοκληρωμένης προσωπικότητας. Συνεπώς, παράλληλα με τη γνωστική, τη σωματική και την αισθητική, θα λαμβάνεται μέριμνα και για τη συναισθηματική, κοινωνική και ηθική ανάπτυξη του παιδιού και του νέου ανθρώπου. Το περιεχόμενο της μόρφωσης πρέπει να συνδυάζει τη θεωρία με την πράξη και την εφαρμογή και, ειδικά στο επίπεδο του Λυκείου, θα πρέπει να παρέχεται στο πλαίσιο ενός ενιαίου λυκείου μέχρι την ηλικία των 18 ετών.

Το σχολείο οφείλει να γνωρίσει σε όλους τους μαθητές και τις μαθήτριες τα βασικά στοιχεία όλων των εφαρμοσμένων και ανθρωπιστικών επιστημών, αλλά και τα βασικά στοιχεία της βιομηχανικής, αγροτικής παραγωγής και της αναπτυσσόμενης τεχνολογίας. Μόνο αυτή η ενιαία μόρφωση θα συνδέσει δημιουργικά το σύστημα, το περιεχόμενο, τη μέθοδο εργασίας, της γενικής μόρφωσης με τις νέες συνθήκες και τις ανάγκες της σημερινής παραγωγής και μίας ανάπτυξης σε όφελος των ανθρώπων και όχι των κερδών και μάλιστα για τους λίγους και ισχυρούς. Και, φυσικά, δεν συνδέουμε αυτή την ενιαία μόρφωση με τη στενή επαγγελματική, ή με την φροντιστηριοποιημένη προπαίδευση για τα Α.Ε.Ι./Α.Τ.Ε.Ι.. Αντίθετα, η εκπαίδευση πρέπει να παρεμβαίνει δυναμικά στις μεταβολές που συντελούνται στην παραγωγή και την κοινωνία. Αυτή τη μόρφωση ζητάμε για όλα τα παιδιά του λαού μας.

Ειδικότερα για το Γυμνάσιο, βασικά προβλήματα που διεκδικούμε να αντιμετωπιστούν άμεσα, είναι:

- τα μεγάλα ποσοστά οργανικού και λειτουργικού αναλφαβητισμού,
- η έλλειψη σωστής σύνδεσης ανάμεσα στο Γυμνάσιο και στο Δημοτικό,
- η εμμονή σε παραδοσιακές, άκαμπτες διδακτικές πρακτικές που δε λαμβάνουν υπόψη τους την ιδιαιτερότητα των μαθητών/μαθητριών,
- η υποβάθμιση του συλλογικού πνεύματος και της αλληλεγγύης,
- ο εθνοκεντρικός και μονοδιάστατος πολιτισμικά χαρακτήρας του προγράμματος και του παιδαγωγικού κλίματος στο σχολείο,
- το σοβαρό έλλειμμα στον τομέα της αντισταθμιστικής εκπαίδευσης, που οδηγεί πολλούς μαθητές και μαθήτριες σε πρόωρη εγκατάλειψη των σπουδών.

Ιδιαίτερη σημασία αποδίδει η ΟΛΜΕ στη δομή και την οργάνωση της λυκειακής βαθμίδας. Κατά την άποψή μας, στόχος προοπτικής πρέπει να είναι η καθιέρωση ενός ενιαίου τύπου σχολείου στη λυκειακή βαθμίδα, ενός πραγματικού Ενιαίου Λυκείου, που θα αξιοποιεί τα θετικά χαρακτηριστικά του πολυκλαδικού λυκείου, στο πλαίσιο της καθιέρωσης της 12χρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Στόχοι αυτού του σχολείου θα είναι:

α) η παροχή ουσιαστικών εφοδίων στους μαθητές μας για μια δημιουργική κοινωνική και επαγγελματική εξέλιξή τους και

β) η ενιαιοποίηση των σχολικών επιλογών (γενικής και τεχνικοεπαγγελματικής εκπαίδευσης) και την απομείωση του κατανομητικού ρόλου του σχολείου.

Τα βασικά πλεονεκτήματα αυτού του Ενιαίου Λυκείου είναι τα εξής:

- κρατά στο πλαίσιο του σχολείου το μαθητικό πληθυσμό που συνεχίζει τις σπουδές στη βαθμίδα του λυκείου μετά την αποπεράτωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης
- συνδέει στο υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο τη θεωρία με την πράξη,
- συμβάλλει στην άμβλυνση των στερεοτύπων που συνδέονται με τη διανοητική και τη χειρωνακτική εργασία,
- παρέχει υψηλότερου επιπέδου γενική μόρφωση, αναγκαία για μια πιο επιτυχή παρακολούθηση οποιασδήποτε περαιτέρω εξειδίκευσης,
- παρέχει τη δυνατότητα περισσότερων επιλογών σε ό,τι αφορά την οριζόντια διαπερατότητα (δυνατότητα μετακίνησης ανάμεσα σε κύκλους και κατευθύνσεις που λειτουργούν παράλληλα στο πλαίσιο του ενιαίου σχολείου),
- συμβάλλει στην άμβλυνση των συνεπειών των κοινωνικών ανισοτήτων στον τομέα της μόρφωσης.

Ωστόσο, δεν αγνοούμε και την υπάρχουσα κατάσταση στο επίπεδο του Λυκείου. Η άμεση και ουσιαστική αναβάθμιση της ΤΕΕ με στόχο και προοπτική την ισότιμη ένταξή της στη Λυκειακή βαθμίδα, με βάση τις αρχές που έχει υιοθετήσει η ΟΛΜΕ, αποτελεί επίσης βασική επιδίωξή μας. Σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να κατοχυρώνεται ο δημόσιος και δωρεάν χαρακτήρας της τεχνικής

επαγγελματικής εκπαίδευσης και της κατάρτισης, καθώς και οι οργανικές θέσεις και η μόνιμη σχέση εργασίας των εκπαιδευτικών της ΤΕΕ.

Για να λειτουργεί αποτελεσματικά το σχολείο που διεκδικούμε, ζητούμε την καθιέρωση ανώτατου ορίου 25 μαθητών ανά τμήμα στο Γυμνάσιο και το Λύκειο, 20 μαθητών στις κατευθύνσεις της Γ΄ τάξης του Λυκείου και στην ΤΕΕ, και 10 μαθητών ανά καθηγητή στα εργαστήρια της ΤΕΕ των Γυμνασίων και των Λυκείων

Ζητούμε, επίσης τη λήψη ολοκληρωμένων μέτρων αντισταθμιστικής εκπαίδευσης, όπως είναι οι Ζώνες Εκπαιδευτικής προτεραιότητας, για να βοηθηθούν όλοι οι μαθητές να ολοκληρώνουν την 12χρονη υποχρεωτική εκπαίδευση (βλ. απάντηση στην Ερώτηση 4).

Σε αυτό το πλαίσιο επιδιώκουμε την απελευθέρωση της οικογένειας από δαπάνες για την εκπαίδευση των παιδιών της που μπορεί και πρέπει να αναλάβει το κράτος. Για παράδειγμα, στον τομέα της εκμάθησης ξένων γλωσσών πρέπει το δημόσιο σχολείο μέχρι τα 18 χρόνια να παρέχει πιστοποιητικό γλωσσομάθειας επιπέδου Α΄ σε μια ξένη γλώσσα τουλάχιστον και χρήσης Η/Υ ύστερα από πιστοποίηση δημόσιου χαρακτήρα.

Το πρόγραμμα σπουδών, οι σκοποί και οι στόχοι του σχολείου πρέπει να διαχωρίζονται, όσο είναι δυνατόν, από την εξειδίκευση και την κατάρτιση. Πρέπει να προβλέπεται η ενίσχυση της γενικής παιδείας και των γενικών τεχνολογικών γνώσεων, ώστε ο/η μαθητής/-τρια να αποκτά μια σοβαρή μορφωτική υποδομή αλλά και επαγγελματικά εφόδια, για να είναι ικανός/-ή, εφόσον το επιθυμεί, είτε να συνεχίσει τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είτε να συνεχίσει σε μεταλυκειακή ειδίκευση (ενταγμένη στο εκπαιδευτικό σύστημα) για την απόκτηση αντίστοιχων επαγγελματικών δικαιωμάτων.

Έχουμε εκφράσει, επίσης, την αντίθεσή μας σε μια εκπαίδευση της αγοράς και των επιχειρήσεων, που προκρίνει στη θέση της μόρφωσης και της ολοκληρωμένης γνώσης την εκμάθηση δεξιοτήτων, τη συσσώρευση πληροφοριών και ασπόνδυλες γνώσεις. Τα νέα αναλυτικά προγράμματα και βιβλία καθώς και οι εκπαιδευτικές «καινοτομίες», όπως η ευέλικτη ζώνη ή η ονομαζόμενη διαθεματικότητα, με τον τρόπο που αυτές προωθούνται, είναι διαδικασίες που ευνοούν την κυριαρχία του «σχολείου της αγοράς».

Γενικότερα, η Ομοσπονδία μας θεωρεί ότι δεν πρέπει να επιδιώκεται μέσω της εκπαίδευσης η διάπλαση ενός μονοδιάστατου ανθρώπου, προσανατολισμένου στη ανάπτυξη. Στο κείμενο διαβούλευσης «Σχολείο του 21^{ου} αιώνα» επιχειρείται μια σοβαρή μετατόπιση της έμφασης από την ολοκληρωμένη γνώση προς τη δεξιότητα. Οι κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες σταδιακά περιθωριοποιούνται και υποβαθμίζονται. Η αντίληψη για το σχολείο αποβαίνει ευθέως ωφελμιστική και εγγράφεται σε μια λογική καθαρά οικονομική-εμπορευματική. Κατάρτιση και εκπαίδευση θεωρούνται πάνω απ' όλα εργαλεία στην υπηρεσία της οικονομίας, της ανταγωνιστικότητας, της επιχειρηματικότητας και της απασχόλησης. Δε θεωρούνται ως οικουμενικό δικαίωμα δημόσιο και κοινωνικό αγαθό.

Η παραδοσιακή απασχόληση (πλήρης και μόνιμη εργασία) θεωρείται πλέον παρωχημένη. Η κοινωνική υποχρέωση και ευθύνη για επαρκή μόρφωση και αξιοποίηση των δυνατοτήτων κάθε πολίτη επιδιώκεται να μετατραπεί σε μεγάλο βαθμό σε προσωπική ευθύνη κάθε ατόμου, που πρέπει να μπορεί να δράττεται των ευκαιριών για κοινωνική πρόοδο και προσωπική ολοκλήρωση. Η σχολική αποτυχία δε θεωρείται αποτυχία του εκπαιδευτικού συστήματος αλλά αποτυχία του ατόμου, που δεν έχει τις ικανότητες, τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά ή τη βούληση να επιτύχει. Το νέο εκπαιδευτικό ιδεώδες επιδιώκει να συνδυάσει μια κοινή ευρωπαϊκή πολιτισμική ταυτότητα με την αποκλειστική έμφαση στην ευθύνη του κάθε ατόμου ξεχωριστά ως προς την ένταξή του στη λεγόμενη κοινωνία της γνώσης. **Κεντρικό σημείο της ακολουθούμενης πολιτικής είναι η τάση ιδιωτικοποίησης των δημόσιων και κοινωνικών αγαθών, κάτι που προϋποθέτει και προωθεί τον ασφυκτικό περιορισμό του κράτους πρόνοιας από τις νεοφιλελεύθερες πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης.**

Επιδιώκεται έτσι να διαμορφωθεί ένας τύπος ανθρώπου και βασικά εργαζομένου που πρέπει να είναι ευέλικτος και προσαρμόσιμος στις κάθε είδους αλλαγές, ιδίως τις τεχνολογικές, παραγωγικούς και πειθήνιος. Να μην επιζητά την εξασφάλιση και τη μονιμότητα στην εργασία του. Να είναι έτοιμος ν' αλλάξει δουλειά πολλές φορές κατά τη διάρκεια της ζωής του. Γενικά, να είναι

προσαρμόσιμος στις απαιτήσεις της αγοράς. Και κυρίως να είναι δηλαδή συνεχώς επανακαταρτίσιμος, έτοιμος να δεχτεί τη «νέα γνώση».

Για να καταστεί εφικτό το εκπαιδευτικό σύστημα που προτείνουμε, η Ομοσπονδία μας θεωρεί αναγκαία την **αύξηση των δημόσιων δαπανών στη χώρα μας στο 5% επί του Α.Ε.Π. τουλάχιστον, με την προοπτική να υπάρξει σύγκλιση σε ευρωπαϊκή κλίμακα στο επίπεδο των χωρών που διαθέτουν τους περισσότερους πόρους, δηλ. στο 7% του Α.Ε.Π.**

Ερώτηση 2: «Με ποιον τρόπο μπορούν τα σχολεία να εφοδιάζουν τους νέους ανθρώπους με ικανότητες και κίνητρα για μάθηση εφ' όρου ζωής;»

Ήδη έχουμε περιγράψει το πρότυπο του σχολείου που επιδιώκει η ΟΛΜΕ. Η καθιέρωση ενός τέτοιου σχολείου σε συνδυασμό με την παιδαγωγική ανανέωσή του, την εξασφάλιση της αναγκαίας υποδομής και του κατάλληλα εξειδικευμένου και επαρκούς προσωπικού, και τη λήψη ευρύτερων μέτρων για τη στήριξη του πιστεύουμε ότι θα δημιουργήσει τη βάση για μια άλλη σχέση του παιδιού και του νέου/της νέας με το σχολείο και τη γνώση.

Σημαντικό ρόλο μπορεί να διαδραματίσει η γενικευμένη, διετής υποχρεωτική προσχολική καθώς και η προσχολική εκπαίδευση στη δημιουργία μιας διαρκούς, θετικής σχέσης του μελλοντικού πολίτη με τη γνώση και τη μάθηση.

Το περιεχόμενο της γνώσης πρέπει να παρέχεται σε συνάρτηση με τις ανάγκες του παιδιού, να κινείται στο επίπεδο των δυνατοτήτων του και να σέβεται το ρυθμό της ανάπτυξής του.

Είναι απαραίτητο να αξιοποιούνται οι πρακτικές της διαφοροποιημένης και της εξατομικευμένης διδασκαλίας / μάθησης, παράλληλα με την ομαδική (μετωπική) διδασκαλία κατά περίπτωση.

Ο έγκαιρος εντοπισμός και η αποτελεσματική αντιμετώπιση των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν συγκεκριμένες ομάδες παιδιών (παιδιά μεταναστών, με ειδικές ανάγκες, με μαθησιακές δυσκολίες κ.λπ.) είναι αναγκαίος (βλ. *Ερώτηση 4*).

Ερώτηση 3: «Πώς μπορούν να συμβάλουν τα σχολικά συστήματα στην υποστήριξη της μακροπρόθεσμης διατηρήσιμης οικονομικής ανάπτυξης στην Ευρώπη;»

Η θέση μας είναι σαφής: Αντιλαμβανόμαστε καταρχάς την ανάπτυξη ως συνολική ανάπτυξη με επίκεντρο τον άνθρωπο, με σεβασμό στο περιβάλλον, στηριγμένη σε αρχές και αξίες όπως η ισότητα, η κοινωνική δικαιοσύνη και ο σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως ήδη περιγράψαμε σε προηγούμενες αναφορές μας.

Τα εκπαιδευτικά συστήματα μπορούν να συμβάλουν σε μια τέτοια συνολική και πολυδιάστατη ανάπτυξη των χωρών της Ευρώπης στο βαθμό που θα κινηθούν στις προδιαγραφές που περιγράψαμε στις προηγούμενες απαντήσεις μας. Πέρα από τα όσα αναφέραμε ήδη, τονίζουμε ιδιαίτερα τη σημασία που έχει για το σχολείο να καλλιεργεί στους μαθητές και μαθήτριές του το σεβασμό στην ισότητα και τα ανθρώπινα δικαιώματα και να παρέχει δυνατότητες εφαρμογής τους στην πράξη στο χώρο του σχολείου. Αυτή η θέση μας, όμως, δεν σημαίνει ότι η εκπαίδευση μπορεί από μόνη της, χωρίς ευρύτερες κοινωνικές αλλαγές, να αντιμετωπίσει ευρύτερα κοινωνικά προβλήματα.

Γενικότερα, **ο τύπος του αυριανού πολίτη – εργαζόμενου εξαρτάται από το περιεχόμενο και την ποιότητα της εκπαίδευσης.** Στο τέλος της ολοκλήρωσης των 12ετών σπουδών ο νέος άνθρωπος καλείται να πάρει αποφάσεις όχι μόνο για τον εαυτό του αλλά και για όλη την κοινωνία, αφού έχει, εκτός των άλλων, και δικαίωμα ψήφου. Χρέος, λοιπόν, της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης είναι να ετοιμάσει στο σύνολό της την νεότητα, που θα ζήσει στη σύγχρονη νεοελληνική οικονομική, πολιτική και πολιτιστική πραγματικότητα και στην παγκόσμια υλική και πνευματική άμιλλα. Χρειάζεται, συνακόλουθα, η ορθολογική οργάνωση και διάρθρωση του εκπαιδευτικού μας συστήματος με βάση τις σύγχρονες ανάγκες. Χρειάζεται γρήγορη και ενεργητική μεταμόρφωση του σχολείου προς την κατεύθυνση που προτείνουμε.

Ερώτηση 4: «Πώς μπορούν τα σχολικά συστήματα να καλύψουν την ανάγκη προώθησης της ισότητας, να ανταποκριθούν στην πολιτισμική πολυμορφία και να μειώσουν την πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου;»

Το σχολείο αντιμετωπίζει σήμερα πολυάριθμες προκλήσεις. Η σχολική αποτυχία σε όλες της τις μορφές εξακολουθεί να πλήττει όλες τις χώρες της Ευρώπης, σε μικρό ή μεγάλο βαθμό. Συγκεκριμένες ομάδες παιδιών αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσκολίες, τις οποίες συχνά τα εκπαιδευτικά συστήματα αγνοούν. Γενικά, οι νέοι που έχουν μεγαλώσει σε λιγότερο ευνοϊκό κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον είναι πιο πιθανό να εγκαταλείψουν το σχολείο πρόωρα, οι μαθητές που προέρχονται από μειονοτικές ή μεταναστευτικές ομάδες αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσκολίες στην πρόσβασή τους στις ανώτερες βαθμίδες της εκπαίδευσης, όπως και τα παιδιά με ειδικές ανάγκες ή/και αναπηρίες.

Η πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου αποτελεί σημαντικό πρόβλημα σε αρκετά κράτη μέλη. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θέτει κατά καιρούς όρια προς επίτευξη από τις χώρες μέλη, αλλά τα μέτρα που λαμβάνονται δεν έχουν τα επιθυμητά αποτελέσματα.

Υπάρχει η τάση στην Ευρώπη να φοιτούν όλοι οι μαθητές, ανεξάρτητα από τις ιδιαίτερες ανάγκες τους, στα συνήθη σχολεία για όλα τα παιδιά. Συμφωνούμε με την άποψη ότι η εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς, στο πλαίσιο των συνήθων σχολείων, παρέχει μια σημαντική βάση για την εξασφάλιση της ισότητας ευκαιριών για ανθρώπους με ειδικές ανάγκες σε όλες τις πτυχές της ζωής τους. Σε κάθε περίπτωση όμως αυτή η ενταξιακή (ή εγκλειστική) πολιτική δεν συνοδεύεται στον απαιτούμενο βαθμό από αντίστοιχα υποστηρικτικά μέτρα (εξασφάλιση πόρων, ειδικό προσωπικό, κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή, επιμόρφωση όλων των εν ενεργεία εκπαιδευτικών, ευαισθητοποίηση των παραγόντων της σχολικής κοινότητας και των ΜΜΕ), ώστε η ένταξη να έχει θετικά αποτελέσματα για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες ή/και αναπηρίες.

Διακρίνουμε, επίσης, μια τάση το ενδιαφέρον της Ε.Ε για τις εκπαιδευτικές ανισότητες να εστιάζεται στο τεράστιο οικονομικό κόστος που κρύβουν καθώς και στα κοινωνικά προβλήματα που προκύπτουν από την πρόωρη εγκατάλειψη του. Δεν αναφέρονται όμως οι αιτίες που δημιουργούν τις εκπαιδευτικές ανισότητες, και πως αυτές κυρίως σχετίζονται με τις ταξικές και οικονομικές ανισότητες. Για την Ε.Ε οι ταξικές ανισότητες στη μόρφωση εύκολα ανάγονται σε «πολιτιστικές διαφορές».

Βασικός άξονας της δικής μας πρότασης είναι η καθολική, δημόσια δωρεάν εκπαίδευση σε όλες τις βαθμίδες, που θα παρέχει μόρφωση, καλλιέργεια και εφόδια σε όλα τα παιδιά χωρίς αποκλεισμούς με παιδαγωγική ελευθερία και δημοκρατία. Το δημόσιο σχολείο, για μας, «χωράει» όλα τα παιδιά ανεξάρτητα από φύλο, καταγωγή, θρήσκευμα, κοινωνική τάξη, εθνικότητα και φυσική κατάσταση. Κανένα παιδί κάτω από τα 18 στο σπίτι, στο δρόμο ή στην εργασία.

Προς αυτή την κατεύθυνση διεκδικούμε, όπως έχουμε ήδη αναφέρει, άμεση καθιέρωση της 12χρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης με προοπτική το ενιαίο 12χρονο σχολείο, διετή υποχρεωτική, δημόσια προσχολική αγωγή και άμεση αναβάθμιση της ΤΕΕ και περιορισμένο αριθμό μαθητών / μαθητριών σε κάθε σχολικό τμήμα (βλ. Ερώτηση 1). Ειδικά για την ΤΕΕ, στο πλαίσιο των προτάσεων που έχουμε διατυπώσει για την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, τονίζουμε ότι θα πρέπει να έχουν οι απόφοιτοι της ΤΕΕ πραγματική και όχι εικονική δυνατότητα πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (ΑΕΙ-ΑΤΕΙ), χωρίς τους φραγμούς και τις διακρίσεις που υφίστανται σήμερα, και αναλογικά με το μαθητικό δυναμικό της ΤΕΕ.

Σε ό,τι αφορά το σύστημα πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, διεκδικούμε σταθερά τη διεύρυνση της πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, με αντίστοιχη, βέβαια, γενναία χρηματοδότηση των υποδομών των ιδρυμάτων της και ενίσχυση του εκπαιδευτικού προσωπικού, ώστε να μην υποβαθμίζονται συνεχώς οι σπουδές σε αυτά με την είσοδο όλο και περισσότερων φοιτητών με την ίδια χρηματοδότηση και την ύπαρξη σοβαρών κενών σε εκπαιδευτικούς. Η ελεύθερη πρόσβαση θα πραγματοποιείται με βάση το απολυτήριο που θα αποκτάται με ενδοσχολικές εξετάσεις. Στο μεταβατικό χρονικό διάστημα, μέχρι την καθιέρωση της ελεύθερης πρόσβασης, η πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση θα γίνεται μετά την αποφοίτηση από το Λύκειο, με πανελλαδικές εξετάσεις σε περιορισμένο αριθμό μαθημάτων με την ευθύνη της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Υποστηρίζουμε σταθερά τη δημόσια και δωρεάν παρεχόμενη τριτοβάθμια εκπαίδευση. Είμαστε αντίθετοι στην αναθεώρηση του άρθρου 16 του Ελληνικού Συντάγματος, στην ιδιωτικοποίηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, στη δημιουργία ιδιωτικών πανεπιστημίων. Αγωνιζόμαστε ώστε να διασφαλιστεί ο δημόσιος και ακαδημαϊκός χαρακτήρας

της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και για να καταργηθούν τα Κέντρα Ελεύθερων Σπουδών. Επίσης, υποστηρίζουμε μέτρα όπως δωρεάν σίτιση, στέγαση και συγγράμματα για τους σπουδαστές και υποτροφίες για την απερίσπαστη αποπεράτωση των σπουδών τους σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο.

Για την άμβλυνση των ανισοτήτων στον τομέα της μόρφωσης προτείνουμε τη λήψη ολοκληρωμένων μέτρων αντισταθμιστικής εκπαίδευσης, όπως είναι οι Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας, ώστε να βοηθηθούν όλοι οι μαθητές/-τριες να ολοκληρώνουν τη 12χρονη υποχρεωτική εκπαίδευση και να μειωθεί η μαθητική διαρροή. Παράλληλα, επιδιώκουμε την αναβάθμιση, μετά από αναλυτική μελέτη, επιμέρους μέτρων και πρακτικών όπως είναι η πρόσθετη διδακτική στήριξη, οι τάξεις υποδοχής και τα φροντιστηριακά τμήματα.

Η θεσμοθέτηση Περιοχών ή Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας συνιστά μια εκπαιδευτική πρακτική που έχει αποδώσει θετικά αποτελέσματα σε διάφορες χώρες, γι' αυτό και η ΟΛΜΕ έχει προτείνει την εφαρμογή τους (δοκιμαστική καταρχάς) και στην Ελλάδα. Η εφαρμογή τους, βάσει επιστημονικού σχεδιασμού, πιστεύουμε ότι μπορεί να συμβάλει αποτελεσματικά στη μείωση των εκπαιδευτικών ανισοτήτων, του αναλφαβητισμού και της μαθητικής «διαρροής». Παράλληλα, προτείνουμε μέτρα όπως πρωινή λειτουργία όλων των σχολείων σε δικές τους κτιριακές εγκαταστάσεις και εξοπλισμό τους με όλα τα απαιτούμενα μέσα (σχολική βιβλιοθήκη, εργαστήρια, αίθουσα υπολογιστών κ.λπ.), βάσει ενός σωστά σχεδιασμένου μεσοπρόθεσμου προγραμματισμού, επαρκή στήριξη της λειτουργίας των σχολείων, στελέχωσή τους με το απαιτούμενο επιστημονικό προσωπικό (ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς κ.λπ.) και ειδική φροντίδα που απαιτείται για συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές ή ομάδες του πληθυσμού.

Υποστηρίζουμε ότι το σχολείο πρέπει να καταστεί πολιτιστικό κέντρο και να παραμένει ανοιχτό με πρόσληψη προσωπικού (σχολικοί ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί, διεπιστημονικές ομάδες ανά συγκρότημα, γραμματείς), ώστε να υπηρετούνται βασικές ανάγκες των παιδιών, να λειτουργεί βιβλιοθήκη, ομάδες αθλητικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων.

Παράλληλα, προτείνουμε την περαιτέρω ανάπτυξη της διαπολιτισμικής και αντιρατσιστικής εκπαίδευσης σε όλα τα επίπεδα και τους θεσμούς της εκπαίδευσης. Διεκδικούμε, επίσης, αποτελεσματικά μέτρα στήριξης παιδιών με ειδικές ανάγκες και μαθησιακές δυσκολίες.

Ερώτηση 5: Εάν ο στόχος των σχολείων είναι να ανταποκρίνονται στις επιμέρους μαθησιακές ανάγκες του κάθε μαθητή, πώς θα πρέπει να διαμορφωθούν τα προγράμματα, η σχολική οργάνωση και οι ρόλοι των εκπαιδευτικών;

Για τα σχολικά προγράμματα ήδη έγινε λόγος (βλ. Ερώτηση 1). Επίσης, έγινε λόγος για την ανάγκη διαφοροποιημένων και εξατομικευμένων πρακτικών διδασκαλίας και μάθησης, καθώς και για την ανάγκη διαμόρφωσης ενός σχολικού περιβάλλοντος και κλίματος που θα ευνοεί τη μάθηση για όλα τα παιδιά.

Προσθέτουμε ότι άποψη της Ομοσπονδίας μας είναι ότι η ένταξη των παιδιών με ειδικές ανάγκες ή/και αναπηρίες στα συνήθη σχολεία έχει όντως θετικές συνέπειες αλλά μόνο με την προϋπόθεση ότι έχουν διασφαλιστεί όλες οι αναγκαίες συνθήκες ώστε η ένταξη να καταστεί επωφελής (υλικοτεχνική υποδομή και εξοπλισμός, απαιτούμενο επιστημονικό και βοηθητικό προσωπικό, κατάλληλη υποστήριξη από την πολιτεία και επιμόρφωση όλου του εκπαιδευτικού και λοιπού προσωπικού).

Η εργασία του εκπαιδευτικού γίνεται ολοένα και πιο απαιτητική χωρίς να έχει την αναγκαία στήριξη. εργάζεται με τις ετερογενείς ομάδες μαθητών σε σχέση με το παρελθόν. Επιβαρύνεται συνεχώς με ευθύνες και καθήκοντα χωρίς καμιά πρόνοια για τη στήριξη και ενίσχυσή του. Οφείλει να αξιοποιήσει τις δυνατότητες που προσφέρονται από τις νέες τεχνολογίες, να ανταποκριθεί στο αίτημα της εξατομικευμένης μάθησης (αξίζει εδώ να προσθέσουμε ότι δεν γίνεται καθόλου λόγος για διαφοροποιημένη διδασκαλία και μάθηση, παρά μόνο για εξατομίκευση) και να μάθει στους μαθητές πώς να μαθαίνουν αυτόνομα και για όλη τους τη ζωή. Τέλος, αναλαμβάνει, ενδεχομένως, επίσης πρόσθετα καθήκοντα λήψης αποφάσεων ή διοικητικά καθήκοντα.

Ερώτηση 6: Πώς μπορούν οι σχολικές κοινότητες να προετοιμάσουν τους νέους ανθρώπους να γίνουν υπεύθυνοι πολίτες και να τους εμφυσήσουν θεμελιώδεις αξίες όπως η ειρήνη και η ανοχή της διαφορετικότητας;

Είναι γεγονός ότι στα σχολεία των χωρών μελών της Ευρώπης παρατηρείται αύξηση των περιστατικών χρήσης βίας καθώς και εκδηλώσεις ρατσισμού, ξενοφοβίας, ομοφοβίας και σεξισμού. Η εκφοβιστική συμπεριφορά (bullying) αποτελεί πρόβλημα το οποίο πολλές χώρες μέλη θεωρούν ότι πρέπει να αντιμετωπιστεί κατά προτεραιότητα.

Πεποίθησή μας είναι ότι τέτοια περιστατικά δεν πρέπει να εξετάζονται απομονωμένα από τον κοινωνικό τους περίγυρο, καθώς οι κοινωνικοί παράγοντες είναι αποφασιστικής σημασίας για την εμφάνιση και την ενίσχυσή τους. Επίσης, δεν πρέπει να υποτιμηθεί και ο σημαντικός ρόλος των ΜΜΕ, ιδίως της τηλεόρασης, που ασκεί σημαντική επίδραση στα παιδιά και τους νέους.

Πέρα από τα γενικότερα κοινωνικά μέτρα, που ασφαλώς παραπέμπουν σε ένα διαφορετικό πρότυπο ανάπτυξης, όπως έχουμε περιγράψει, θεωρούμε σημαντικό για το σχολείο να προετοιμάζει τα παιδιά για ένα κόσμο της εικόνας και της ψηφιακής τεχνολογίας και τους ενδεχόμενους κινδύνους, αλλά και τις ευκαιρίες που παρέχει. Η εκπαίδευση στα ΜΜΕ (media education) είναι αναγκαία περισσότερο από ποτέ σήμερα.

Η συμβολή των εκπαιδευτικών θεωρούμε ότι αποτελεί κλειδί για την επιτυχία του σχολείου και σε αυτό τον τομέα. Ωστόσο, η διατύπωση αυτή ενέχει τον κίνδυνο (ενδεχομένως και την πρόθεση) να μεταφερθούν οι ευθύνες για την αναποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης στους ίδιους τους εκπαιδευτικούς.

Επιπλέον, σε πολλά σχολεία το περιβάλλον είναι προβληματικό. Επιθετική συμπεριφορά απέναντι σε εκπαιδευτικούς καταγράφεται σε πολλά κράτη μέλη. Μια πρόσφατη μελέτη κατέγραψε 37 διαφορετικούς περιβαλλοντικούς και οργανωτικούς παράγοντες που προκαλούν στρες ή παθήσεις συνδεδεμένες με το στρες σε εκπαιδευτικούς. Επομένως, τίθενται ζητήματα σχετικά με τις συνθήκες εργασίας και την υποστήριξη που χρειάζεται το εκπαιδευτικό προσωπικό.

Ερώτηση 7: Πώς μπορεί να καταρτιστεί και να υποστηριχθεί το εκπαιδευτικό προσωπικό ώστε να αντεπεξέλθει στις προκλήσεις που έχει να αντιμετωπίσει;

Ενώ αναγνωρίζεται από την Ε.Ε ότι η συμβολή των εκπαιδευτικών αποτελεί κλειδί για την επιτυχία του κάθε σχολείου, η πολιτική και οι κατευθύνσεις της, όπως και των επιμέρους χωρών μελών, δεν κινούνται προς την ίδια κατεύθυνση, αλλά έρχονται σε αντίθεση με βασικές κατακτήσεις των εργαζομένων που έχουν άμεση σχέση με την αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού έργου, οδηγούν τους εκπαιδευτικούς σε ποικίλες μορφές εργασιακής ανασφάλειας και αβεβαιότητας και έχουν σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στο εκπαιδευτικό προσωπικό και αναπόφευκτα στο ίδιο το εκπαιδευτικό έργο. Η μονιμότητα της εργασιακής σχέσης, ο πλήρης σεβασμός των εργασιακών δικαιωμάτων για όλους τους εκπαιδευτικούς και οι αξιοπρεπείς μισθοί είναι από τις αναγκαίες προϋποθέσεις για τη διασφάλιση της ποιότητας στην εκπαίδευση.

Σε σχέση με την **οικονομική** ανάβαθμιση των εκπαιδευτικών, βασικό άξονα των διεκδικήσεών μας αποτελεί η διεκδίκηση μισθολογικών αυξήσεων, ώστε να ικανοποιηθεί το κεντρικό και επίκαιρο αίτημα «να ζούμε με αξιοπρέπεια από το μισθό μας». Διεκδικούμε ένα νέο μισθολογικό καθεστώς, που θα εξασφαλίζει στον/την εκπαιδευτικό τη δυνατότητα να ασκεί απερίσπαστος/-η το εκπαιδευτικό-παιδαγωγικό του/της έργο ως πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης. Να έχει επαρκή και διαρκή πρόσβαση στη βιβλιογραφία και τις εξελίξεις στους τομείς της επιστήμης, της Παιδαγωγικής και της Διδακτικής. Να υποστηρίζεται ουσιαστικά η συνεχής παρουσία και συμμετοχή του/της στα πολιτιστικά δρώμενα και να μπορεί να αποχωρήσει από την υπηρεσία όσο είναι ακόμα σε βιολογική και πνευματική ακμή.

Αίτημά μας είναι επίσης η διασφάλιση του δημόσιου, καθολικού και κοινωνικού χαρακτήρα του **ασφαλιστικού** μας συστήματος και η ακύρωση των νέων, επώδυνων αντιασφαλιστικών μέτρων, που προωθούν οι νεοφιλελεύθερες πολιτικές. Επίσης, απαιτούμε πλήρη ιατροφαρμακευτική και υγειονομική περίθαλψη.

Στον τομέα των **εργασιακών** δικαιωμάτων μας, απορρίπτουμε την αμφισβήτηση και σταδιακή αναίρεση των κατακτημένων εργασιακών δικαιωμάτων μας, που οδηγεί πολλούς συναδέλφους

μας σε εργασιακή αβεβαιότητα, περιπλάνηση και ανασφάλεια. Διεκδικούμε ελεύθερες και γνήσιες Συλλογικές Διαπραγματεύσεις στο Δημόσιο σε όλα τα επίπεδα, κατοχύρωση για τους εκπαιδευτικούς του δικαιώματος των ουσιαστικών κλαδικών Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας εφ' όλης της ύλης, παιδαγωγική ελευθερία και δημοκρατία στο σχολείο, σταθερή και μόνιμη εργασία στην εκπαίδευση και προσλήψεις διδακτικού προσωπικού σύμφωνα με τις πραγματικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Αίτημά μας είναι η κατάργηση της εργασιακής σχέσης του ωρομισθίου και του αναπληρωτή (με εξαίρεση τις περιπτώσεις πραγματικής αναπλήρωσης) και η άμεση μονιμοποίηση όλων των αναπληρωτών που καλύπτουν πάγιες και διαρκείς ανάγκες. Τέλος, ζητούμε την πρόσληψη και τοποθέτηση γραμματέων, επιστατών και φυλάκων σε όλα τα σχολεία.

Η **αρχική εκπαίδευση** και η **επιμόρφωση** των εκπαιδευτικών είναι μια από τις πιο βασικές προϋποθέσεις για την αποτελεσματική λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος. Ζητούμε:

(α) ένταξη της παιδαγωγικής κατάρτισης και πρακτικής άσκησης στη βασική εκπαίδευση του διδακτικού προσωπικού της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης όλων των κλάδων και ειδικοτήτων,

(β) ουσιαστική εισαγωγική επιμόρφωση μετά το διορισμό στην εκπαίδευση,

(γ) συνεχή επιμόρφωση των καθηγητών με τη συνεργασία των ΑΕΙ, με δημοκρατική οργάνωση και ενεργό συμμετοχή των επιμορφουμένων, με βασική αιχμή την καθιέρωση ετήσιας περιοδικής επιμόρφωσης όλων των εκπαιδευτικών με ταυτόχρονη απαλλαγή για το διάστημα της επιμόρφωσης από τα διδακτικά τους καθήκοντα, και πολύμορφη, βραχύχρονη επιμόρφωση με τις ίδιες όπως παραπάνω προϋποθέσεις (συνεργασία των ΑΕΙ, απαλλαγή από διδακτικά καθήκοντα κ.λπ.).

(δ) θεσμοθέτηση της μετεκπαίδευσης των εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και σύνδεσή της με μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών, και

(ε) ουσιαστική αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου των κρατικών υποτροφιών, διεύρυνση του θεσμού των εκπαιδευτικών αδειών και ενίσχυση των προγραμμάτων ανταλλαγής εκπαιδευτικών σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

Ερώτηση 8: Πώς μπορούν οι σχολικές κοινότητες να έχουν την κατάλληλη ηγεσία και τα κίνητρα που χρειάζονται για να επιτύχουν; Πώς θα αποκτήσουν την αρμοδιότητα να αποφασίζουν οι ίδιες για το πώς θα αναπτυχθούν ώστε να ανταποκρίνονται στις μεταβαλλόμενες ανάγκες και στα μεταβαλλόμενα αιτήματα;

Το ζήτημα της αποτελεσματικής λειτουργίας του σχολείου και της κατάλληλης οργάνωσης και διοίκησής του δεν είναι ανεξάρτητο από τις γενικότερες συνθήκες μέσα στις οποίες καλείται να λειτουργήσει.

Η εμπειρία των χωρών της Ευρώπης έχει δείξει ότι πολιτικές αποκέντρωσης ή αποσυγκέντρωσης, στο βαθμό που ωθούν τα σχολεία να εφαρμόσουν προγράμματα διαφορετικού επιπέδου, ανάλογα με το θεωρούμενο επίπεδο των μαθητών/μαθητριών κάθε σχολείου, μπορούν εύκολα να οδηγήσουν σε σχολεία «διαφορετικών ταχυτήτων» σε βάρος των παιδιών των πιο υποβαθμισμένων περιοχών στις πόλεις και στην ύπαιθρο. Επισημαίνουμε ότι προσπάθειες στη Βρετανία, τις ΗΠΑ και άλλες χώρες να εφαρμοστούν μοντέλα κατηγοριοποίησης των σχολείων με βάση την αποτελεσματικότητά τους κατέληξαν σε διεύρυνση των μορφωτικών ανισοτήτων από σχολείο σε σχολείο, ακόμη και σε «σχολεία γκέτο». Συχνά σε διάφορες χώρες προβάλλεται με ιδιαίτερη έμφαση ως λύση η αξιολόγηση, εξωτερική και εσωτερική, και η λογοδοσία, και επιστρατεύονται συστήματα αξιολόγησης και κατάταξης των δημόσιων σχολείων με βάση τα αποτελέσματα εξωτερικών αξιολογήσεων εθνικής ή διεθνούς εμβέλειας. Συνήθως τέτοια συστήματα οδηγούν σε απόδοση των ευθυνών για τα όποια αρνητικά αποτελέσματα στους εκπαιδευτικούς. Εμείς δεν αποδεχόμαστε την αξιολόγηση – χειραγώγηση των εκπαιδευτικών και την κοινωνική κατηγοριοποίηση των σχολείων μέσω της αξιολόγησης των σχολικών μονάδων. Πιστεύουμε, επίσης, ότι δεν μπορεί να πραγματοποιείται αξιολόγηση ενός σχολείου ή μιας τάξης ανεξάρτητα από το κοινωνικοοικονομικό και το εκπαιδευτικό προφίλ των μαθητών. Σε ό,τι αφορά την οργάνωση και διοίκηση σε επίπεδο σχολικής μονάδας, υποστηρίζουμε σταθερά την ανάδειξη του συλλόγου διδασκόντων σε κυρίαρχο όργανο. Επίσης, διεκδικούμε παιδαγωγική ελευθερία και

δημοκρατία στο σχολείο με κατάργηση ολόκληρου του νομοθετικού πλαισίου με το οποίο επιχειρείται στη χώρα μας η «συμμόρφωση» - χειραγώγηση του εκπαιδευτικού.

ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Το κείμενο Διαβούλευσης βρίσκεται σε απόσταση από τους προβληματισμούς και τις προτεραιότητες που θέτει το συνδικαλιστικό κίνημα των εκπαιδευτικών στην Ελλάδα και γενικότερα απέχει από τις εκπαιδευτικές ανάγκες των σύγχρονων κοινωνιών και γι' αυτό το λόγο δεν μπορεί, κατά την άποψή μας, να αποτελέσει επαρκή βάση για διαβούλευση.

Καταθέτουμε τις δικές μας προτάσεις μας για το σχολείο του 21^{ου} αιώνα όπως εμείς οραματιζόμαστε, διεκδικούμε και αγωνιζόμαστε γι' αυτό.

Η παιδεία είναι δημόσιο αγαθό, θεμελιώδες δικαίωμα για κάθε άνθρωπο, προαπαιτούμενο και δείκτης μιας σύγχρονης, δίκαιης και δημοκρατικής κοινωνίας, μέσο για την προσωπική ανέλιξη, την επαγγελματική προοπτική και τη συνεχή μόρφωση των πολιτών. Ο ρόλος που διαδραματίζει είναι αποφασιστικός για τη διαμόρφωση πολιτών που θα μπορούν να αντιμετωπίσουν κριτικά την κοινωνία και τις δομές της, και θα έχουν τη θέληση και τη δυνατότητα να επηρεάσουν θετικά τις εξελίξεις, σε τοπικό και σε παγκόσμιο επίπεδο, με στόχο τη διασφάλιση των ανθρώπινων δικαιωμάτων, την προστασία του περιβάλλοντος, την ατομική και συλλογική ευημερία.

Πρέπει να λαμβάνονται όλα τα αναγκαία μέτρα, ώστε να διασφαλίζεται η εκπαίδευση όλων των παιδιών χωρίς διακρίσεις φύλου, φυλής, χρώματος, θρησκείας, πολιτικών πεποιθήσεων, εθνικότητας και κοινωνικής προέλευσης.

Πεποίθησή μας είναι ότι **η μορφωτική λειτουργία δεν πρέπει να υποτάσσεται στις απαιτήσεις της αγοράς.** Αντίθετα, πρέπει να έχει ως βασική της επιδίωξη, τη συμβολή στη δημιουργία ολοκληρωμένων προσωπικοτήτων, που θα είναι σε θέση να συμμετέχουν ενεργά σε όλα τα επίπεδα της κοινωνικής δραστηριότητας.

Τονίζουμε, επίσης, τη σημασία που έχουν η εκπαίδευση και ο εκπαιδευτικός για την προαγωγή και τη διασφάλιση της ειρήνης σε όλο τον κόσμο, για μια παγκόσμια κοινότητα χωρίς πόλεμο, θεμελιωμένη στις αρχές της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, της κοινωνικής δικαιοσύνης, της αλληλεγγύης ανάμεσα στους λαούς και του σεβασμού στα ανθρώπινα δικαιώματα. Επισημαίνουμε την ιδιαίτερη σημασία του έργου των εκπαιδευτικών για τη διάπλαση αυριανών πολιτών που θα σέβονται και θα εκτιμούν την προσφορά όλων των λαών του κόσμου στη δημιουργία του παγκόσμιου πολιτισμού ως πεδίου συνεννόησης και συνύπαρξης.

Ο Πρόεδρος

Γρ. Καλομοίρης

Για το ΑΣΠΗ-ΟΑΜΕ

Ο Γ. Γραμματέας

Κώστας Μπόικος

Υ.Γ. τα σχετικά κείμενα: α) «Σχολεία για το 21^ο αιώνα» της Ε.Ε. και β) την τοποθέτηση της ETUCE (Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Εκπαιδευτικών) στο κείμενο της Ε.Ε. θα τα βρείτε στην ιστοσελίδα της ΟΛΜΕ, στον κόμβο «Διεθνείς Σχέσεις» <http://olme-attik.att.sch.gr/files/diethi/etuceolme21.doc>